

Stadsrevisionen sammanfattar granskningen av verksamhetsåret 2021



Innehåll

Förord av ordförande	3
Uppföljning av kritik från år 2020	5
Grundskolenämnden	5
Nämnden för Intraservice	5
Granskning av verksamheterna	6
Kritik riktas till trafikenämnden för bristande ledning, styrning, uppföljning och intern kontroll	7
Kritik riktas till grundskolenämnden för allvarliga brister i hanteringen av utbetalning av bidrag till Föreningen Framstegsskolan	8
Kritik riktas till Göteborgs Spårvägar AB för allvarliga brister i ledning, styrning och uppföljning	9
Göteborgs Stads gaturenhållning	10
Upphandling och kostnadsstyrning av byggentreprenader	11
Krisberedskap i Göteborgs Stad	13
Kretslopp och vattennämndens styrning, uppföljning och kontroll av va-nätets förnyelse	15
Beslutsunderlag vid lokalinvesteringar	17
Informationssäkerhet i samhällsviktiga system	18
Kompetensutveckling för personal inom funktionsstödsverksamheten och äldreomsorgen	20
Insatser från socialtjänsten och den kommunala hälso- och sjukvården efter slutenvård	21
Klagomålshantering	22
Intern kontroll i processen för utbetalning av ekonomiskt bistånd	23
Socialnämndernas hantering av orosanmälningar gällande barn	25
Fastighetsunderhåll	26
Följsamhet av dataskyddsförordningen	27
Stadsrevisionen har även granskat	29
Granskning av räkenskaper och bokslut	30
Intern kontroll i redovisningsrutiner	30
Göteborgs Stads årsredovisning 2021	31
Stadsrevisionen i Göteborgs Stad	36
Förtroendevalda revisorer	36
Revisorernas granskning	36
Rapportering och kommunikation	37
Språkbruk och revisionstermer	37

Förord av ordförande

Stadsrevisionen genomför granskning enligt god revisionsledning i kommunal verksamhet. Öppenhet och kommunikation är enligt den goda seden ett grundläggande förhållningssätt för den kommunala revisionen. I våra granskningar lämnar vi förslag på förbättringsområden till kommunstyrelsen, nämnderna och bolagen.



Foto: La Bigler

Goteborgs Stad är en av Sveriges största arbetsgivare och med tiotusentals anställda. Under det gångna året har staden genomgått den största organisationsförändringen på 30 år, de tio stadsdelsnämnderna ersattes av fyra socialnämnder, en nämnd för funktionsstöd och en äldre samt vård- och omsorgsnämnd. För några år sedan bildades förskolenämnden och grundskolenämnden och 2023 kommer fyra nya nämnder, med ansvar för stadsutveckling, bildas. Stadsrevisionen har en viktig roll i denna stora och föränderliga organisation. Vår vision är att genom granskningar av styrning, ledning och ändamålsenlighet förbättra stadens verksamheter och stärka tilltron till det demokratiska systemet.

I den här årsredogörelsen sammanfattas den granskning som beslutades i 2021 års revisionsplan. Som framgår av de följande texterna har årets granskningar identifierat avvikelser på flera områden och i några fall lämnar vi kritik. Med detta sagt visar årets granskningar samtidigt att mycket fungerar väl. Stadens nämnder och bolag har, trots att coronapandemin pågått under hela året, utfört sina uppdrag till gagn för stadens invånare.

Pandemin har såklart påverkat förutsättningarna och arbetsformerna för såväl stadens anställda som förtroendevalda. Den självklara uppmaningen till stadens anställda att stanna hemma vid misstanke om coronasmitta eller annan sjukdom har samtidigt försvårat för många verksamheter och gjort att möten med exempelvis vårdtagare har blivit komplikationer. Även stadens förtroendevalda har påverkats. Kommunfullmäktige och många nämnder och styrelser, liksom stadsrevisionen, började så smått återgå till fysiska möten under hösten. Men när den nya, och mer smittsamma, omicronvarianten konstaterades blev det att återgå till digitala sammanträden. Detta har också medfört att de dialogmöten som revisorerna har haft med stadens nämnder och styrelser i de flesta fall har satts på paus.

Vad som ska granskas bestäms av revisorernas risk- och väsentlighetsbedömning. Ett område som vi under en längre tid bedömt vara förknippat med risker är säkerheten i stadens olika it-system. Under året avslutades en granskning av informationssäkerhet i samhällsviktiga system. Exempel på andra områden som vi har granskat, och som också beskrivs i årsredogörelsen, är socialnämndernas hantering av orosanmälningar gällande barn, rutiner för utbetalning av ekonomiskt bistånd, fastighetsunderhåll och stadens gaturenhållning.

I texterna som följer beskrivs först vår uppföljning av föregående års kritik. Därefter redogör vi för årets granskning och den kritik som vi lämnar i år. Avslutningsvis beskrivs granskningen av stadens räkenskaper och bokslut. För den som är intresserad finns mer information att hämta i redogörelserna för respektive nämnd och bolag och i särskilda rapporter från fördjupade granskningar.

Bengt Bivall, ordförande



Rapportering

Stadsrevisionen redovisar årligen sina iakttagelser och bedömningar i en revisionsredogörelse för kommunstyrelsen samt en revisionsberättelse och en revisionsredogörelse för respektive nämnd. För varje bolag redovisas iakttagelserna och bedömningarna i en granskningsrapport och en granskningsredogörelse.

Uppföljning av kritik från år 2020

Grundskolenämnden

Stadsrevisionen riktade 2020 kritik i form av en *anmärkning* till grundskolenämnden. Detta på grund av nämndens hantering av skolvalet till grundskolan inför läsåret 2020/21. I granskningen såg vi allvarliga brister i den interna kontrollen, och vi bedömde att nämnden hade brustit i sitt ansvar att leda, styra och följa upp verksamheten.

Nämnden hade fattat cirka 450 formellt felaktiga skolplaceringsbeslut och nämndens regelverk för skolplaceringar hade inte följts fullt ut. I nämndens arbete med att åtgärda felaktiga placeringar såg vi att det uppstått ytterligare brister i handläggningen. Orsaken var bland annat bristande rutiner och avsaknad av ett ändamålsenligt ärendehanteringssystem. Sammantaget bedömde vi att nämndens hantering av skolvalet inte hade varit ändamålsenlig och att den inneburit en förtroendeskada. Nämnden fick också två rekommendationer.

Årets uppföljning visar att nämnden har vidtagit tillräckliga åtgärder inom de områden som kritiken

omfattade. Som exempel kan nämnas följande: nämnden har löpande följt upp frågan, processbeskrivningar och rutiner för arbetet har tagits fram, och regelverket för skolplaceringar har uppdaterats med syfte att öka likvärdigheten i handläggningen. Till regelverket finns anvisningar och kontrollpunkter. Nämndens uppföljning av skolplaceringsarbetet inför läsåret 2021/22 visar också på en förbättring jämfört med föregående år. Rutinerna har följts och få avvikelser i handläggningen har identifierats.

Nämnden för Intraservice

År 2020 riktade stadsrevisionen kritik till nämnden för Intraservice i form av en *erinran*. Granskningen visade på brister inom samtliga granskade områden, förutom den del av redovisningsgranskningen som omfattar delårsrapporten och årsbokslutet. Därutöver hade tidigare lämnade rekommendationer inte hanterats i tillräcklig omfattning. Stadsrevisionen bedömde att nämnden i delar hade brustit i att säkerställa en ändamålsenlig ledning, styrning, uppföljning och intern kontroll av verksamheten. Bristerna bedömdes vara omfattande och förenade med väsentliga risker, inte bara för den egna nämnden utan även för andra nämnder och staden som helhet. Under granskningen lämnades vid flera tillfällen motstridiga uppgifter och kompletteringar i ett sent skede vilket bedömdes ha samband med bristfälliga rutiner och brister i den interna styrningen och kontrollen. Totalt lämnade stadsrevisionen tolv rekommendationer till nämnden.

Den uppföljande granskningen visar att nämnden har vidtagit åtgärder för att hantera rekommendationerna. I ett tidigt skede beslutade nämnden om en åtgärdsplan med uppdrag till förvaltningen. Nämnden beslutade att åtgärdsplanen skulle vara en stående punkt vid nämndens sammanträden fram tills dess att samtliga uppdrag har återredovisats. Bedömningen är att nämnden för Intraservice beaktat stadsrevisionens kritik. Under året har åtgärder vidtagits som innebär att stadsrevisionen bedömer att åtta av de totalt 12 rekommendationerna som lämnades år 2020 har omhändertagits.



Foto: Lo Biggersson

Granskning av verksamheterna

De kommunala nämnderna och styrelserna i Göteborgs Stad svarar inom sina respektive områden för att verksamheten bedrivs enligt de mål och riktlinjer som kommunfullmäktige har beslutat om samt de nationella regelverk som i stor utsträckning styr verksamheterna. Revisorerna ska pröva om verksamheten sköts på ett ändamålsenligt och ur ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt samt om den interna kontrollen är tillräcklig. Granskningen av verksamheterna ska ge revisorerna underlag för att bedöma om så varit fallet.



Kritik riktas till trafiknämnden för bristande ledning, styrning, uppföljning och intern kontroll

Granskningen av trafiknämnden visade på brister inom samtliga områden som har granskats utom granskningen av delårsrapporten och årsboksutet.

Konstaterad oegentlighet, bristande hantering av delegationsbeslut, brister i uppföljning av privata utförare samt otillräcklig hantering av tidigare rekommendationer

Den grundläggande granskningen visade på brister i den interna kontrollen kring hanteringen av den oegentlighet som konstaterats under året. Vidare återfanns brister i hanteringen av delegationsbeslut. Nämnden hade inte heller i tillräcklig omfattning åtgärdat de flertalet brister i sitt förebyggande arbete mot oegentligheter och riskhantering som stadsrevisionen tidigare påpekat för nämnden. Slutligen återfanns brister i nämndens kontroll och uppföljning av privata utförare.

Otillåten påverkan förekommer – systematiskt arbetet saknas

I granskningen av arbetet mot otillåten påverkan identifierade vi flera olika brister. Det framkom att nämnden saknade ett systematiskt arbete med frågan samt brast i följsamheten mot flera styrande dokument. Granskningen visade även på att det förekommer frekventa försök till otillåten påverkan men att nämnden saknar kännedom om detta.

Avsteg från egen systematik för banunderhåll, obefintlig riskhantering, felaktig lagerhantering och felaktig redovisning

Granskningen av banunderhåll visade på att nämnden frångår sin egen systematik på flera olika sätt. Bland annat genomförs inga riskanalyser. Nämndens lagerhantering är inte ändamålsenlig då man saknar lagerredovisning samt rutiner för kontroll och uppföljning av lagret, vilket är både ett redovisningsfel och en oegentlighetsrisk.

Brister i arbetet med informations-säkerhet i samhällsviktiga system

Granskningen av informationssäkerhet i samhällsviktiga system visade på flera brister. Det saknades riskanalyser, strategier, mål, riktlinjer och dokumenterade arbetssätt. Kontroller av efterlevnad av regelverk och rutiner samt säkerhetstester av system har inte genomförts. Det saknades även rutiner för att säkerställa att leverantörer har ett systematiskt och riskbaserat informationssäkerhetsarbete.

Bristande intern kontroll i redovisningsrutiner

Nämnden saknade rutiner både för genomförande av regelbunden analys och bedömning av samtliga nyttjandeperioder samt rutiner för att säkerställa att bokförda värden i anläggningsregistret motsvarar existerande tillgångar med servicepotential.

Bedömning

Stadsrevisionens bedömer att de brister som framkommit i årets granskning är omfattande och i vissa avseenden förknippade med väsentliga risker samt att de rör viktiga processer som nämnden ansvarar för. Flera av bristerna är dessutom kända av nämnden sedan tidigare. Nämnden har trots tidigare års kritik, inte i tillräcklig omfattning åtgärdat de brister som påtalats och inte heller med anledning av den konstaterade oegentligheten agerat tillräckligt aktivt. Sammantaget bedömer vi att nämnden därmed har brustit när det gäller att styra, leda, följa upp och kontrollera verksamheten. Mot bakgrund av detta riktar stadsrevisionen kritik mot trafiknämnden i form av en *anmärkning*.

Hänvisning till

Revisionsredogörelse för Göteborgs trafiknämnd 2021.

Kritik riktas till grundskolenämnden för allvarliga brister i hanteringen av utbetalning av bidrag till Föreningen Framstegsskolan

Stadsrevisionen har granskat ändamålsenligheten i grundskolenämndens hantering av utbetalning av bidrag (elevpeng) till den fristående huvudmannen Föreningen Framstegsskolan (nedan främst kallad föreningen).

Föreningen har Skolinspektionens godkännande att bedriva skolverksamhet vid tre skolor i Göteborgs kommun. Enligt skollagen har föreningen därmed rätt till bidrag från nämnden.

Nämnden ansökte om att deponera bidraget

När nämnden i november fick information om att förvaltningen inte längre ansåg att det fanns grund för deponering, gjorde nämnden en annan bedömning. Inte förrän vid sammanträdet i december beslutades att samtliga bidrag skulle betalas ut och att alla överklaganden skulle dras tillbaka. Detta beslut röstade ordföranden nej till och reserverade sig mot beslutet.

Det saknades motivering till brådskan i ordförandebesluten

Åtta ordförandebeslut har fattats i ärendet, samtliga saknade motivering till brådskan. Dessutom anmäldes inte flera beslut i tid. Ordförandebeslut kan motiveras om de är så brådskande att nämndens avgörande inte kan avvaktas. Sådana beslut ska alltid anmälas vid nämndens nästa sammanträde.

Bedömning

Stadsrevisionen bedömer att de brister vi identifierat är väsentliga och allvarliga. Vi bedömer att nämndens hantering av frågan inte varit ändamålsenlig. Vi bedömer att nämnden har agerat olämpligt och saknat rättsligt stöd för sitt agerande. Nämnden har agerat för att utbetalning av bidrag inte skulle ske till Föreningen Framstegsskolan. Nämnden har därmed åsidosatt vad som åligger den enligt lag eftersom den inte följt skollagens bestämmelser. Vi bedömer att nämndens ordförande har varit särskilt drivande i detta. En kommunal nämnd har inte heller någon given rätt att ”pröva” enskilda rättsreglers innebörd via domstolarna.

Vi bedömer också att nämndens hantering av frågan inneburit ett stort risktagande. Vi menar att nämnden sökt motiv för att inte betala, motiv som vi bedömer är tveksamma ur rättslig respektive objektivitetssynpunkt. Det finns därmed en risk för att föreningen inte har behandlats på ett objektivt och lika sätt. Vi ser också en risk att nämnden överskridit sin kompetens och genom sitt agerande tangerat statens (Skolinspektionens) kompetensområde.

Vår bedömning är att konsekvenserna av nämndens agerande lett till att en enskilds ekonomiska intressen har skadats. Det kan också innebära att staden drabbas av skadeståndsanspråk. Vi bedömer att det finns risk för att det har skadat förtroendet för Göteborgs Stad. Det har också sannolikt skadat den skolverksamhet som föreningen bedriver, alltså ytterst elevernas rätt till en likvärdig utbildning oavsett huvudman.

Mot bakgrund av ovanstående brister i granskningen av ändamålsenligheten i hanteringen av utbetalning av bidrag till Föreningen Framstegsskolan 2021 riktar stadsrevisionen kritik mot grundskolenämnden i form av en *anmärkning*. Två av revisorsgruppens ledamöter gör en annan bedömning och nöjer sig med att lämna en lägre grad av kritik, nämligen en *erinran*.

Hänvisning till

Revisionsredogörelse för grundskolenämnden 2021.

Kritik riktas till Göteborgs Spårvägar AB för allvarliga brister i ledning, styrning och uppföljning

Lekmannarevisorer utsedda av Göteborgs Stad och Västra Götalandsregionen har granskat det av regionen och Göteborgs Stad gemensamt ägda Göteborgs Spårvägar AB. Granskningen syftade till att fastställa om vd och styrelse har utövat en tillfredsställande ledning, styrning och intern kontroll. Dessutom har lekmannarevisorerna granskat om bolaget fullföljer de avtal bolaget har med trafikkontoret som reglerar särskild trafikledning och trafiksäkerhet.

Allmänna handlingar har inte utlämnats korrekt

Bolaget har inte tillämpat offentlighetsprincipen på ett korrekt sätt. Bolaget har på ett oskäligt sätt fördröjt utlämnandet av allmänna handlingar och sekretessbeslut har fattats utan korrekt delegation. Offentlighetsprincipen är en grundlagsskyddad rätt till insyn i den offentliga förvaltningen. Det är därför av stor vikt att de som omfattas av den säkerställer att offentlighetsprincipen alltid kan upprätthållas. Bolagets hantering står i strid med tryckfrihetsförordningen. Lekmannarevisorer har också noterat att bolaget har en restriktiv hållning när det gäller att publicera styrelsehandlingar på stadens hemsida.

Budgeten och ekonomirapporteringen uppvisar brister

Bolagets ekonomiska rapportering och budget uppvisar brister. Månadsrapporterna är korta och i huvudsak beskrivande men innehåller relativt lite analys och konsekvensbeskrivningar, framför allt inte av de underskott gentemot budget som bolaget har uppvisat. Budgeten har även uppvisat brister med avseende på de mål i fullmäktiges budget som bolaget ska beakta. Det senare har konstaterats mot bakgrund av att Göteborgs Stad är administrativ huvudman för spårvägen.

Brister i trafikledning och säkerhetsarbete

Granskningen har också påvisat väsentliga brister när det gäller den särskilda trafikledning som bolaget

ansvarar för. Detta gällde bland annat bristande rutiner och agerande i samband med ett trafikstopp den 9 augusti 2021. Granskningen visade också på avsteg mot de avtal som reglerar särskild trafikledning och trafiksäkerhet. Granskningen påvisade vissa brister vad gäller bolagets säkerhetsarbete. I granskningen uppmärksammades också att trafikkontoret genomfört en egen revision av trafikledningen och säkerhetsarbetet inom bolaget, som påvisade ett flertal brister, men att ledningen för bolaget har avvisat dessa kritiska synpunkter.

Risikanalysarbetet behöver förbättras

Bolagets arbete med riskanalyser är förknippat med brister. Lekmannarevisorer ser också allvarligt på att bolaget inte kunnat ta fram underlag till den risk- och sårbarhetsanalys som bolaget är skyldig att genomföra samt att tillhörande handlingsplaner saknas.

Bedömning

Lekmannarevisorer menar att de brister som framkommer i granskningen är så allvarliga att de riktar kritik till bolagets vd och styrelse i form av en *anmärkning*. Lekmannarevisorer har som ett led i sin bedömning bland annat framhållit vikten av att bolagets säkerhetsarbete bedrivs oberoende av produktionens effektivitetskrav. Risken för målkonflikter som annars kan uppstå bör minimeras. Vidare menar lekmannarevisorer att trafikkontorets kritik måste beaktas av bolagets ledning.

Lekmannarevisorer menar vidare att informationen bör vara tydligare när det gäller att informera om gällande regelverk och de möjligheter medborgare har att begära ut även handlingar som inte publicerats på stadens hemsida.

Sammantaget lämnade lekmannarevisorer nio rekommendationer till bolaget.

Hänvisning till

Granskningsredogörelse för Göteborgs Spårvägar AB 2021.

Göteborgs Stads gaturenhållning

Stadsrevisionen har granskat Göteborgs Stads gaturenhållning. Granskningen syftade till att bedöma om trafiknämnden, park- och naturnämnden och fastighetsnämnden har säkerställt en ändamålsenlig renhållning av gator, torg, parker och andra allmänna platser. Granskningen syftade även till att bedöma om miljö- och klimatnämnden har en ändamålsenlig tillsyn över gaturenhållningen i staden.

Styrningen, ansvaret och planeringen kunde förbättras

Granskningen visade att nämnderna inte har synliggjort och tydliggjort sina respektive ansvar för gaturenhållning, utifrån de ansvarsområden och uppdrag som följer av deras reglementen. Det saknas förvaltningsövergripande rutiner, anvisningar eller andra dokument som visar hur nämnderna styr och planerar arbetet med gaturenhållning.

Samordningen och synpunkts- hanteringen kunde stärkas

Granskningen visade att förvaltningarna har en mer utvecklad samordning av den upphandlade gaturenhållningen, jämfört med den gaturenhållning som utförs i stadens egen regi (genom park- och naturförvaltningens personal). Granskningen visade även att förvaltningarna använder olika system för att ta emot och hantera synpunkter och klagomål. Utförarna måste bevaka flera system parallellt, samtidigt som ärendena inte går att följa mellan förvaltningarna på ett enkelt sätt.

Det fanns avvikelser mot bestämmelserna om kontroll och uppföljning av privata utförare

Nämnderna hade inte tydliggjort hur bestämmelserna om kontroll och uppföljning av privata utförare av kommunala angelägenheter ska tillämpas för de upphandlade entreprenörerna inom

gaturenhållningen. Det saknades dokumenterade planer för uppföljningen och det skedde ingen särskild, dokumenterad uppföljning till nämnderna. Av avtalen framgick inte hur allmänhetens insyn i verksamheten ska regleras och säkerställas.

Tillsynen av gaturenhållning kunde tydliggöras

Det hade på förvaltningsnivå upprättats dokumenterade rutiner för den lokala tillsynen över gaturenhållningen. Rutinerna avsåg miljökontorets arbete med att ta emot, handlägga och bedöma nedskräpningsklagomål. Tillsynsområdet beskrevs dock inte närmare i miljö- och klimatnämndens behovsutredning och tillsynsplan.

Bedömning

Sammanfattningsvis bedömde stadsrevisionen att nämnderna kan synliggöra och tydliggöra sina respektive gaturenhållningsansvar genom att upprätta styrande dokument inom området. Detta kan även bidra till att stärka planeringsarbetet. Vi bedömde att samordningen av egen regi-verksamheten kan stärkas. Synpunkts- och klagomålshanteringen kunde förbättras genom ett gemensamt systemstöd mellan förvaltningarna. Nämnderna behövde även säkerställa följsamheten mot bestämmelserna om kontroll och uppföljning av privata utförare av kommunala angelägenheter. Slutligen bedömde vi att miljö- och klimatnämnden kan förbättra sin styrning av gaturenhållningstillsynen genom att synliggöra området i sin behovsutredning och tillsynsplan. Vi lämnade rekommendationer till trafiknämnden, park- och naturnämnden och fastighetsnämnden.

Hänvisning till

Revisionsrapport ”Granskning av Göteborgs Stads gaturenhållning”, 2021-04-20, samt revisionsredogörelser för granskade nämnder 2021.

Upphandling och kostnadsstyrning av byggtreprenader

Lekmannarevisorerna och stadsrevisionen har granskat upphandling och kostnadsstyrning av byggtreprenader. Granskningen har omfattat idrotts- och föreningsnämnden, lokalnämnden och trafiknämnden samt Göteborgs Egnahems AB och Göteborg Energi AB.

Vi har i granskningen uppmärksammat tre områden som var för sig – och tillsammans – kan bidra till kostnadsökningar såväl vid nyproduktion som vid ombyggnationer:

- upphandlingen av entreprenör
- hanteringen av tilläggs- och ändringsarbeten
- verksamheternas hantering av kostnadsavvikelser.

Granskningen syftade till att bedöma om de berörda bolagen och nämnderna har ändamålsenliga rutiner för upphandling och kostnadsstyrning av byggtreprenader.

Dokumentationen av upphandlingar kunde förbättras

I de tjugofem upphandlingar vi granskade använde bolagen och nämnderna rimliga kvalificeringskrav och utvärderingskriterier. Däremot bedömde vi att dokumentationen av hur kvalificeringskraven kontrollerades och/eller hur utvärdering av kvalitet dokumenterades kunde förbättras hos samtliga fem granskade bolag och nämnder.

Hanteringen av ÄTA-arbeten kunde utvecklas

Vi granskade också om bolagen säkerställde att ÄTA-arbeten, det vill säga ändrings- och tilläggsarbeten, hanterades på ett korrekt sätt. För att säkerställa att ändrings- och tilläggsarbeten hanterades korrekt bedömde vi att samtliga förutom lokal borde överväga att upprätta lokala anvisningar för hur ÄTA-arbeten ska hanteras. Med ökad följsam-

het mot tydligare regler kan den interna kontrollen över potentiellt kostnadsdrivande ÄTA-arbeten stärkas.

Rutiner för att hantera kostnadsavvikelser kunde utvecklas

Vi granskade även om bolagens och nämndernas rutiner och arbetssätt säkerställer att avvikelser i entreprenadprojekt följdes upp och rapporterades på ett ändamålsenligt sätt. Idrotts- och föreningsnämnden höll på att utveckla sina rutiner för hantering av kostnadsavvikelser. Granskningen visade att förvaltningsdirektören hade godkänt en reinvestering som enligt delegationsordningen skulle beslutats av nämnden. Vi bedömde det också som oklart om förvaltningsdirektören hade befogenhet att besluta om projektbudgetar på de sätt som gjordes i de granskade projekten. Avseende lokalnämnden visade våra stickprov på brister i kostnadsstyrningen. Vi bedömde att förvaltningen borde ha informerat nämnden om kostnadsavvikelser tidigare.

Bedömning

Sammanfattningsvis var det vår bedömning att de granskade styrelserna och nämnderna hade ändamålsenliga rutiner för upphandling och kostnadsstyrning av byggtreprenader. Samtidigt identifierade vi områden för förbättring. Vi bedömde att samtliga kunde utveckla dokumentationen av upphandlingar och hanteringen av ÄTA-arbeten. Idrotts- och föreningsnämnden samt lokalnämnden kunde i vissa delar förbättra hanteringen av kostnadsavvikelser.

Hänvisning till

Revisionsrapport ”Upphandling och kostnadsstyrning av byggtreprenader”, 2021-06-08, samt gransknings- och revisionsredogörelser för granskade bolag och nämnder 2021.



Språkbruk och revisionstermer

Stadsrevisionens granskningar kan leda till rekommendationer och kritik. Revisionskritik graderas genom begreppen erinran och anmärkning. Anmärkning är allvarligast. En anmärkning kan, när det gäller nämnderna, lämnas med eller utan att ansvarsfrihet tillstyrks.

Krisberedskap i Göteborgs stad

Stadsrevisionen har granskat krisberedskapsarbetet på Got Event AB, grundskolenämnden, Göteborg Energi AB och Familjebostäder i Göteborg AB. Syftet med granskningen var att bedöma om nämnden och styrelserna hade en ändamålsenlig krisberedskap samt om de hade förutsättningar för en ändamålsenlig krishantering.

Handlings- och åtgärdsplaner saknades

Enligt Göteborgs stads plan för arbetet med krisberedskap och civilt försvar ska verksamheterna genomföra risk- och sårbarhetsanalyser, och utifrån dessa ta fram dels krisledningsplaner för hur verksamheten ska ledas i händelse av kris, dels åtgärdsplaner för hur identifierade risker ska åtgärdas. Granskningen visade att verksamheterna genomfört risk- och sårbarhetsanalyser i enlighet med stadsledningskontorets instruktioner samt tagit fram ändamålsenliga krisledningsplaner. Däremot framkom att endast Got Event hade upprättat en handlings- och åtgärdsplan för de identifierade riskerna.

Organisationen av inriktnings- och samordningskontakt varierade

Göteborgs stads riktlinje för krishantering anger att nämnder och styrelser ansvarar för att en krisledningsorganisation kan aktiveras vid en händelse som berör det egna verksamhetsområdet eller som kräver samverkan med andra aktörer. Riktlinjen ställer även krav på att nämnder och styrelser ska ha en inriktnings- och samordningskontakt som är den primära kontaktvägen vid samhällsstörningar. Granskningen visade att samtliga av de granskade verksamheterna hade inrättat krisledningsorganisationer som bedömdes vara ändamålsenliga och medgav samverkan med andra aktörer i staden.

Grundskolenämndens organisering av inriktnings- och samordningskontakten skiljde sig dock väsentligt från de andra verksamheterna på så sätt att inriktnings- och samordningskontakten utgjordes av endast en person. Enligt stadsrevisionen

medförde detta att de krav på inriktnings- och samordningskontaktens tillgänglighet i händelse av en kris inte kunde garanteras.

Bedömning

Stadsrevisionens samlade bedömning var att stadens plan för arbetet med krisberedskap inte följts fullt ut av de granskade verksamheterna.

Stadsrevisionen bedömde att nämnden och bolagen hade genomfört de risk- och sårbarhetsanalyser som krävs, men att endast en av verksamheterna upprättat handlings- och åtgärdsplaner för de identifierade riskerna. Vi lämnade därför en rekommendation till Familjebostäder i Göteborg AB, Göteborg Energi AB och grundskolenämnden.

Stadsrevisionen bedömde att samtliga verksamheter inrättat krisledningsorganisationer men att grundskolenämndens organisering av inriktnings- och samordningskontakten inte var ändamålsenlig. Vi lämnade därför en rekommendation till grundskolenämnden.

Hänvisning till

Revisionsrapporten ”Granskning av krisberedskap i Göteborgs Stad”, 2021-10-19, samt revisions- och granskningsredogörelser för granskade nämnder och bolag 2021.



Revisionens uppdrag

Stadsrevisionen har kommunfullmäktiges uppdrag att granska och främja verksamheten i Göteborgs Stads kommunstyrelse, nämnder och bolag. Uppdraget som förtroendevald revisor skiljer sig på flera sätt från andra politiska uppdrag. Revisorerna är självständiga i förhållande till varandra. De strävar dock efter enighet i fråga om revisionsarbetet och arbetar gemensamt och samordnat i enlighet med god revisionssed i kommunal verksamhet. Revisorernas arbete med att granska nämnder och bolag ska präglas av oberoende, objektivitet och integritet.

Kretslopp och vattennämndens styrning, uppföljning och kontroll av va-nätets förnyelse

Det finns ett betydande behov i staden av att förnya stadens va-anläggningar, men förnyelsetakten idag är för låg för att kunna tillgodose de långsiktiga förnyelsebehoven. En alltför låg förnyelsetakt kan på sikt leda till betydande risker för störningar i stadens vattenförsörjning. Detta är en risk som ökar över tid.

Vår granskning har haft som syfte att bedöma om kretslopp och vattennämnden har en ändamålsenlig styrning, uppföljning och kontroll av sitt förnyelsearbete.

Kretslopp och vattennämnden har inget mandat att fullt ut besluta över de förutsättningar eller resurser som är en förutsättning för förnyelsen av va-anläggningarna, men nämnden har ett ansvar att förse fullmäktige och stadens nämnder och bolag med underlag som klart och tydligt anger mål och belyser behov och risker.

Målen för förnyelsearbetet behövde uppdateras

En hållbar strategi för stadens förnyelse av va-anläggningarna förutsätter att nämnden har en överblick över vilka resurser som krävs och hur dessa resurser kan säkerställas. För att nämnden ska kunna förmedla behovet av resurser till kommunstyrelsen och kommunfullmäktige är det viktigt att det finns tydliga mål och strategier för förnyelsearbetet. Stadsrevisionen bedömde att nämnden behöver uppdatera statusen på de mål som finns för förnyelsearbetet för att därigenom genomföra uppdraget i nämndens reglemente att bidra till den strategiska stadsplaneringen.

Riskerna med otillräcklig förnyelse behövde identifieras, analyseras och kommuniceras tydligare

En tillfredsställande förnyelse av va-nätet förutsätter också att de risker som följer av en för låg förnyelsetakt identifieras, analyseras och kommuniceras på ett systematiskt sätt. Stadsrevisionen bedömde att så inte sker idag och att staden är i behov av att de risker som följer av en eftersatt förnyelse av va-nätet tydliggörs. Det senare är en förutsättning för den strategiska styrningen inom området och det stärker fullmäktiges möjligheter att fatta välgrundade och ändamålsenliga beslut när det gäller resurstilldelning till förnyelsen av va-anläggningarna.

Bedömning

Stadsrevisionen bedömde sammanfattningsvis att uppföljningen av förnyelsen och förnyelsebehoven kan stärkas. En rekommendation lämnades till nämnden.

Hänvisning till

Revisionsrapport ”Granskning av kretslopp och vattennämndens styrning, uppföljning och kontroll av va-nätets förnyelse”, 2021-11-23, samt kretslopp och vattennämndens revisionsredogörelse för 2021.



Beslutsunderlag vid lokalinvesteringar

Stadsrevisionen har med hjälp av en konsult granskat beslutsunderlag vid lokalinvesteringar i Göteborgs Stad. Granskningens syfte var att bedöma om kommunstyrelsen och lokalnämnden har haft en ändamålsenlig ärendeberedning vid lokalinvesteringar och om beslutsunderlagen vid investeringar i lokaler är av så god kvalitet att de verksamhetsansvariga nämnderna kan fatta välgrundade beslut.

Beredningen av lokalinvesteringar kunde tydliggöras

När stadens nämnder har behov av nya lokaler ska de signalera det till stadsledningskontoret. Stadsledningskontoret ska därefter ge lokalnämnden i uppdrag att ta fram en förstudie för den efterfrågade lokalen. När lokalnämnden har gjort det tar stadsledningskontoret över handläggningen av förstudien.

Granskningen visade att det saknades rutiner för hur stadens nämnder ska signalera behovet av nya lokaler till stadsledningskontoret. Vi noterade att det i vissa fall fanns nedskrivna behovsbeskrivningar, men att de i andra fall saknades. Vi kunde vidare se att stadsledningskontoret inte hade någon dokumenterad rutin för hur förstudier skulle hanteras; praxis var emellertid att handläggaren från stadsledningskontoret tillsammans med företrädare från lokalförvaltningen bedömde om förstudien motsvarade den beställande nämndens behov.

Eftersom stadsledningskontoret saknade rutiner för hur förstudier skulle hanteras och eftersom förvaltningens hantering inte bidrog till handläggningen i någon större utsträckning, bedömde vi att kommunstyrelsen bör ta en mer aktiv roll i stadens lokalförsörjningsprocess.

Hanteringen av ökade investeringskostnader behövde förbättras

I granskningen uppmärksammade vi också hur lokalnämnden hanterar och beslutar om ökade investeringskostnader. Vi noterade att lokalnämnden inte hade någon dokumenterad rutin för att involvera den beställande nämnden vid ökade kost-

nader och våra stickprov visade att det inte skedde någon formaliserad återkoppling till de beställande nämnderna vid ökade kostnader.

Brister i beslutsunderlagen

Vi bedömde att både lokalnämnden och kommunstyrelsen hade tydliga mallar och rutiner för hur beslutsunderlag ska utformas. Men vi ansåg samtidigt att de granskade förstudierna inte var tillräckligt allsidiga då de inte beskrev de verksamhetsmässiga och ekonomiska risker – eller för den delen de nyttor och kostnader – som följde med förstudierna. Vi noterade också att en förstudie innehöll räknepel och att detta fel hade upptäckts sent i investeringsprocessen. Mot bakgrund av dessa brister bedömde vi att beslutsunderlagen behövde utvecklas och kvalitetssäkringen stärkas.

Bedömning

Stadsrevisionen bedömde sammanfattningsvis att både lokalnämnden och kommunstyrelsen behövde förbättra beredningen av beslutsunderlag vid lokalinvesteringar. Eftersom kommunstyrelsen ansvarar för den strategiska planeringen av lokaler behövde den förtydliga sin och stadsledningskontorets roll i lokalförsörjningsprocessen. Lokalnämnden behövde i sin tur säkerställa att de avvägningar som de gör vid framtagandet av förstudier tydligare framgår och dokumenteras. Vi ansåg också att lokalnämnden behövde utarbeta rutiner för hur ökade projekt-kostnader ska förankras hos beställande nämnd. Vi lämnade en rekommendation till kommunstyrelsen och lokalnämnden.

Hänvisning till

Revisionsrapport ”Granskning av beslutsunderlag vid lokalinvesteringar”, 2021-12-14, samt revisionsredogörelser för kommunstyrelsen och lokalnämnden 2021.

Informationssäkerhet i samhällsviktiga system

Stadens samhällsfunktioner är beroende av informationsteknologi för att kunna fungera. Brister i informationssäkerheten kan få allvarliga konsekvenser både för den enskilde och för stadens verksamhet. Av särskild vikt är säkerheten i de system som förser befolkningen med samhällsviktiga tjänster såsom dricksvatten, elektricitet och värme. Mot denna bakgrund har stadsrevisionen genomfört en granskning av informationssäkerheten i samhällsviktiga system.

Syftet med granskningen var att bedöma om de granskade nämnderna och styrelserna hade säkerställt att informationssäkerhetsarbetet avseende samhällsviktiga system var ändamålsenligt. Granskningen omfattade Göteborg Energi AB (GEAB) med dotterbolagen Göteborg Energi Nät AB (GENAB) och Göteborg Energi Gothnet AB, Göteborgs Hamn AB, Göteborgs kretslopp och vattennämnd och Göteborgs trafiknämnd.

Det systematiska och riskbaserade informationssäkerhetsarbetet behövde förbättras

Nyligen införd lagstiftning innebär stärkta krav på informationssäkerheten i samhällsviktiga system. Nämnderna och bolagen har genomfört analyser avseende tillämpningen av lagrum och, i enlighet med lagen om informationssäkerhet för samhällsviktiga och digitala tjänster, anmält sig som leverantörer av samhällsviktiga tjänster.

En förutsättning för ett systematiskt och riskbaserat informationssäkerhetsarbete är att det finns ett ledningssystem. Granskningen visade att samtliga granskade verksamheter behövde utveckla sina ledningssystem för informationssäkerhet, om än i olika utsträckning.

Det framkom i granskningen att informationsklassificering i allt väsentligt hade genomförts. Arbetet med riskanalyser på övergripande och på systemnivå samt med åtgärdsplaner var ett av de områden som behövde stärkas liksom uppföljningen av utkontrakterad verksamhet.

Ytterligare tekniska och organisatoriska åtgärder behövde vidtas för att öka informationssäkerheten

Utifrån genomförda riskanalyser och baserat på den informationsklassificering som genomförts ska nämnder och bolag vidta ändamålsenliga och proportionella tekniska och organisatoriska åtgärder. De granskade verksamheterna hade genomfört åtgärder i olika omfattning.

Av granskningen framgick att säkerhetsåtgärder överlag hade genomförts för den samhällsviktiga verksamhet som också bedöms vara säkerhetskänslig. Vissa områden behövde dock utvecklas.

Bedömning

Stadsrevisionen bedömde att de granskade nämnderna och bolagen behövde vidta ytterligare åtgärder för att säkerställa ett ändamålsenligt informationssäkerhetsarbete. Trafiknämnden, Göteborg Energi och Göteborgs Hamn behövde förbättra sitt systematiska och riskbaserade informationssäkerhetsarbete. De behövde också utveckla de tekniska och organisatoriska åtgärderna för att säkerställa att risker hanteras. Det gällde särskilt uppföljning och kontroll av utkontrakterad verksamhet.

Vi bedömde även att Göteborg Energi och kretslopp och vattennämnden behövde utveckla säkerhetsåtgärderna inom vissa områden.

Stadsrevisionen uppmärksammade också de beroenden som finns för kontinuerlig drift av systemen. Kontinuitetsplanering är av största vikt för att snabbt kunna återställa systemen så att verksamheten kan fortsätta i händelse av kris. Fortsatt utveckling behövde ske på området.

Rekommendationer lämnades till bolagen och nämnderna.

Hänvisning till

Revisionsrapport ”Informationssäkerhet i samhällsviktiga system”, 2021-12-14, samt revisions- och granskningsredogörelser för granskade nämnder och bolag 2021.



Foto: Lo Bigrasson

Kompetensutveckling för personal inom funktionsstödsverksamheten och äldreomsorgen

Stadsrevisionen har granskat arbetet med kompetensutveckling inom Göteborgs Stads funktionsstödsverksamhet och äldreomsorg. Syftet med granskningen var att bedöma om nämnden för funktionsstöd och äldre samt vård- och omsorgsnämnden bedrev ett ändamålsenligt kompetensutvecklingsarbete. Utgångspunkten var att nämnderna behöver kartlägga behoven av kompetensutveckling, bedriva kompetensutveckling utifrån identifierade behov samt följa upp de kompetensutvecklingsinsatser som genomförs. Detta följer bland annat av Göteborgs Stads riktlinje för arbetsmiljö, medarbetarskap och chefskap som anger att nämnder och bolagsstyrelser systematiskt ska planera och följa upp att verksamheten försörjs med rätt kompetens i relation till verksamhetens utveckling.

Nämnderna hade vidtagit åtgärder för att utveckla kompetensutvecklingsarbetet

Nämnden för funktionsstöd och äldre samt vård- och omsorgsnämnden gjorde sina första verksamhetsår under 2021. I granskningen såg vi att organisationerna var under uppbyggnad och att nämnderna ännu inte hade alla planer, rutiner och processer för kompetensutveckling på plats. Till exempel saknades övergripande styrdokument för arbetet med kompetensutveckling. Bägge nämnderna hade dock vidtagit åtgärder för att utveckla kompetensutvecklingsarbetet, bland annat genom att kartlägga kompetensbehov och initiera ett arbete med att ta fram kompetensförsörjningsplaner.

Brister vid upprättande av individuella kompetensutvecklingsplaner

Vi granskade ett urval av individuella kompetensutvecklingsplaner som upprättats vid fyra enheter. Totalt granskade vi 20 planer. Vi kunde se brister i enheternas arbetssätt, då planerna i många fall

inte var fullständiga och då de kompetensutvecklingsinsatser som planerades inte alltid tog hänsyn till både medarbetarens och verksamhetens behov. Vi kunde även se att informationen från medarbetarsamtalen inte sammanställdes eller aggregerades i förvaltningarna.

Uppföljningen av kompetensutveckling kunde förbättras

I granskningen såg vi att nämnderna hade följt upp kompetensutvecklingen inom sina verksamhetsområden. Äldre samt vård- och omsorgsnämnden hade varit särskilt aktiv i att begära information och vidta åtgärder på detta område. Samtidigt såg vi att nämndernas uppföljning av kompetensutvecklingen kunde förbättras genom att utveckla indikatorer för att kunna följa måluppfyllelsen avseende fullmäktiges mål som rör kompetensutveckling. Ett annat förbättringsområde var att uppföljningen av genomförda kompetensutvecklingsinsatser på individnivå var mycket begränsad på de enheter vi granskade.

Bedömning

Stadsrevisionens samlade bedömning är att nämnderna har vidtagit åtgärder för att utveckla ett systematiskt arbetssätt med ändamålsenliga organisationer, processer och rutiner för kompetensutveckling. Samtidigt bedömer vi att det finns områden för förbättringar och att nämndernas arbete med kompetensutveckling inte är fullt ut ändamålsenligt. Stadsrevisionen lämnade en rekommendation till nämnderna.

Hänvisning till

Revisionsrapport ”Granskning av kompetensutveckling”, 2022-03-15, samt revisionsredogörelser för granskade nämnder 2021.

Insatser från socialtjänsten och den kommunala hälso- och sjukvården efter slutenvård

Äldre samt vård- och omsorgsnämnden har ett särskilt ansvar för att besluta om och tillhandahålla insatser inom hälso- och sjukvård i kraft av huvudman för den kommunala hälso- och sjukvården samt genom bistånd via socialtjänstlagen till människor som är i behov av stöd på grund av sin ålder. Syftet med granskningen var att bedöma om nämnden säkerställer en trygg och säker hemgång från sjukhus för de personer som är i behov av insatser från socialtjänst och den kommunala hälso- och sjukvården efter att de skrivits ut. Granskningen omfattade såväl samverkan mellan olika verksamhetsgrenar, planeringen av hemtagningen samt genomförandet av själva insatsen.

Planeringen av insatser är ett lagarbete

Samverkan kring patienten regleras i socialtjänstlagen, hälso- och sjukvårdslagen samt samverkanlagen. Granskningen visade att nämnden arbetar tvärprofessionellt och med ett patientfokus i den inledande planeringsfasen på sjukhuset. Roller och ansvar föreföll vara väldefinierade och förankrade.

I vår granskning kunde vi konstatera att det sällan sker en samordnad individuell planering kring patienten på initiativ från den regionfinansierade öppenvården, trots att patienten skulle vara betjänt av en sådan. Vi såg också se att det fanns utmaningar i informationsöverföringen mellan verksamhetsgrenar och när det kom till att säkerställa att den enskilde lämnade sitt samtycke till att dela information.

Det förekommer att genomförandeplaner och vårdplaner saknas

En genomförandeplan ska upprättas i dialog med den enskilde och beskriva det praktiska genomförandet och uppföljningen av en beslutad insats. Av de stickprov som vi genomförde inom ramen för granskningen framgick att genomförandeplaner inte alltid upprättades.

Varje hälsorelaterat behov ska ha en vårdplan som beskriver det aktuella hälsotillståndet och den förändring eller det tillstånd som är målet för vårdinsatsen. Vi kunde i våra stickprov se att vårdplaner ofta saknades. En förklaring till varför vårdplaner ibland saknades var att nyttan för den enskilde bedömdes vara begränsad för vissa okomplicerade eller ringa vårdinsatser.

Avvikelse i samverkan med regionen rapporteras inte alltid

Avvikelse som uppstår i samverkan mellan huvudmännens verksamheter ska rapporteras enligt länsgemensam rutin. Avvikelse rapporteringen ersätter inte verksamheternas egna utredningar av avvikelser utan utgör ett komplement. Granskningen visade att det skiljer sig stort geografiskt i antalet inrapporterade avvikelser, där vissa geografiska områden inte rapporterat några avvikelser alls medan andra rapporterat in majoriteten av avvikelserna. I granskningen framkom det att det finns en underrapportering av okänd omfattning.

Bedömning

Vi bedömer att nämnden i huvudsak bedriver ett ändamålsenligt arbete med att säkerställa en trygg och säker hemgång för de patienter som nämnden ansvarar för. Nämnden har i allt väsentligt processer och rutiner som är följsamma mot de lagar och regler som finns på området. Granskningen visar dock på områden där det finns utrymme för förbättringar och bättre följsamhet mot regelverk. Rekommendationer lämnades till nämnden.

Hänvisning till

Revisionsredogörelse för äldre samt- vård och omsorgsnämnden 2021.

Klagomålshantering i Göteborgs Stads skolenämnder

Enligt skollagen ansvarar huvudmannen för att ta emot och utreda klagomål mot utbildningen. Vi granskade under 2021 hur förskolenämnden, grundskolenämnden, utbildningsnämnden och nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildning säkerställer en ändamålsenlig klagomålshantering. Syftet med granskningen var att bedöma om nämnderna har ändamålsenliga rutiner för att ta emot och utreda klagomål samt om klagomålen används för att förbättra verksamheterna. Iakttagelserna nedan rör endast i viss utsträckning nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildning, som vi bedömde ha ett ändamålsenligt klagomålsarbete.

Klagomål hanteras i hög utsträckning ute på skolan eller förskolan

Det är framför allt de personer som möter barnen och eleverna i vardagen som också tar emot och hanterar klagomål mot utbildningen. Lärare, rektorer och övrig pedagogisk personal har ett stort ansvar för att säkerställa att klagomål hanteras på ett korrekt sätt, både vad gäller att utreda klagomålet, vidta åtgärder samt, vid behov, dokumentera klagomålet. Grundskolenämnden har upprättat en särskild klagomålsfunktion centralt som hanterar klagomål som inkommer till huvudmannen.

Nämnderna har vaga definitioner av vad som utgör ett klagomål

Lagstiftaren har inte preciserat vad som utgör ett klagomål närmare, utan det är upp till huvudmannen att definiera och beskriva hur klagomål ska hanteras inom den egna organisationen. För att få till en effektiv, rättssäker och förutsägbar klagomålshantering bör huvudmannen därför själva ta fram en tydlig definition av vilka klagomål som avses och hur de ska hanteras. Vår granskning visade att flera av nämnderna hade vaga eller allomfattande definitioner av vad som utgör ett klagomål i sina rutiner, vilket ger ett begränsat stöd för de som hanterar klagomålen. Detta visade sig också i intervjuer med rektorer och andra medarbetare som ofta gav helt olika definitioner av vad som utgör

ett klagomål. Det framkom också att de ofta såg synpunkt och klagomål som synonyma.

Det systematiska kvalitetsarbetet kan utvecklas ytterligare med hjälp av klagomålen

Nämnderna hade i olika omfattning tagit fram rutiner för att sammanställa och analysera klagomål som inkommer på huvudmannanivå. Endast grundskolenämnden analyserade klagomålen inom ramen för sin kvalitetsrapport. På de enskilda förskole- och skolenheterna skedde som regel ingen sammanställning eller analys av inkomna klagomål. Dessa ingick inte heller på ett strukturerat sätt i det systematiska kvalitetsarbetet.

Klagomål som inkommer till skolorna och förskolorna diarieförs sällan

Klagomål är allmänna handlingar och ska hanteras därefter. Granskningen visade att klagomål bara undantagsvis diariefördes eller hölls ordnade när de inkom till den enskilda skolan eller förskolan. Rektorerna gavs genomgående lite stöd i frågor gällande dokumentation. För handlingar som innehåller sekretesskyddade uppgifter gäller registreringskyldighet.

Bedömning

Av skollagen framgår att om det vid uppföljning, genom klagomål eller på annat sätt kommer fram att det finns brister i verksamheten ska huvudmannen se till att nödvändiga åtgärder vidtas. Alla nämnderna, men särskilt förskolenämnden och utbildningsnämnden, kan utveckla sitt systematiska kvalitetsarbete utifrån inkomna klagomål ytterligare. Nämnderna behöver också säkerställa att utredningarna av klagomål följer förvaltningslagens bestämmelser. Rekommendationer lämnades till alla nämnder förutom nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildning.

Hänvisning till

Revisionsredogörelser för granskade nämnder 2021.

Intern kontroll i processen för utbetalning av ekonomiskt bistånd

Socialtjänstens ekonomiska bistånd är välfärds-systemets yttersta skyddsnät och har till uppgift att träda in tillfälligtvis vid försörjningsproblem som inte kan tillgodoses på annat sätt. Den enskildes rätt till bistånd regleras i 4 kap 1 § Socialtjänstlagen (SoL). Socialtjänstens uppdrag är dels att hjälpa människor att komma till rätta med sina försörjningsproblem, dels att pröva rätten till ekonomiskt stöd under tiden. Under år 2021 betalade de fyra nya socialnämnderna totalt ut cirka 900 miljoner kronor i ekonomiskt bistånd. Syftet med granskningen var att bedöma om nämnderna hade en tillräcklig intern styrning och kontroll vid handläggning och utbetalning av ekonomiskt bistånd. Granskningen omfattade socialnämnderna Centrum, Hisingen, Nordost och Sydväst.

Arbete med nya gemensamma rutiner pågår

I de granskade nämnderna finns i huvudsak ändamålsenliga rutiner för handläggning och utbetalning av ekonomiskt bistånd. Den övervägande delen av dessa rutiner kommer från de tidigare nämnderna och ett arbete pågår ute i samtliga nämnder med att ta fram gemensamma rutiner.

Risk med höga behörigheter i verksamhetssystemet

Granskningen visade att handläggare och beslutsfattare inom området ekonomiskt bistånd ibland har funktionen som lokalt verksamhetsstöd (LVS). De hanterar supportfrågor och behörighetsadministration och har därmed en högre behörighet i systemet. Stadsrevisionen menar att detta innebär en risk för felaktiga utbetalningar och oegentligheter och att det därför är viktigt med tydliga riktlinjer, rutiner och kontroller inom detta område.

Verksamhetssystemet stödjer inte nämndernas delegationsordning

Denna brist i systemet innebär en risk för att delegationsordningen kan frångås vid beslut om ekonomiskt bistånd, eftersom en person som ännu inte fått delegation ändå kan fatta beslut i verksamhetssystemet samt för att en handläggare med delegation också kan besluta utöver sin egen delegation.

Bristande kontrollaktiviteter

Granskningen visade på brister i uppföljning och kontroll av utbetalning av ekonomiskt bistånd i flertalet av nämnderna. Kontroller har inte genomförts i enlighet med nämndernas egna rutiner eller egenkontrollplaner. Vi noterade brister både i den dagliga kontrollen i samband med attest och effektivering samt i de mer fördjupade kontrollerna som ska genomföras i efterhand.

Bedömning

Stadsrevisionens bedömning är att nämnderna i huvudsak har en tillräcklig intern kontroll inom området men att det finns brister som behöver åtgärdas. Arbetet med nya gemensamma rutiner behöver fullföljas och kompenserande rutiner för brister i verksamhetssystemet Treseva införs. Vidare behöver tillräckliga dagliga och fördjupade kontroller genomföras, analyseras och sammanställas för att kunna användas i nämnderna systematiska kvalitetsarbete. Två rekommendationer lämnas till socialnämnderna Centrum och Hisingen och en till socialnämnd Sydväst.

Hänvisning till

Revisionsredogörelser för granskade nämnder 2021.



Socialnämndernas hantering av orosanmälningar gällande barn

Det yttersta ansvaret för att stödja och skydda barn som riskerar att fara illa ligger på kommunens socialtjänst. Orosanmälningar syftar till att skydda barn och unga och konsekvenserna av att systemet inte fungerar kan bli allvarliga. Det är därför viktigt att socialnämnderna har väl fungerande rutiner i arbetet med att skyndsamt ta emot och bedöma orosanmälningar. Det är också viktigt att nämndernas beslut om att inleda eller inte inleda utredning fattas utan dröjsmål och på rätt grunder.

Granskningen omfattade samtliga fyra socialnämnder, det vill säga Centrum, Hisingen, Nordost och Sydväst. Syftet med granskningen var att bedöma om nämnderna har en tillräcklig styrning och uppföljning för att säkerställa att arbetet med orosanmälningar som gäller barn bedrivs på ett ändamålsenligt sätt, i enlighet med gällande regelverk.

Nämnderna har rutiner för att hantera orosanmälningar

Granskningen visade att samtliga nämnder har rutiner för hantering av orosanmälningar. Dokumentation av en anmälan ska enligt lag innehålla uppgifter om exempelvis vad saken gäller, vem eller vilka som uppgifterna avser samt namn och befattning på den som har tagit emot uppgifterna. Stadsrevisionen kan utifrån genomförd stickprovsgranskning konstatera att dessa uppgifter finns dokumenterade.

Nämnden ska även återkoppla till anmälaren att anmälan är mottagen. Av granskningen framkom att detta i stor sett alltid gjordes.

Skyddsbedömningar har i regel gjorts samma dag

När en anmälan kommer in ska nämnden omedelbart göra en skyddsbedömning. Granskningen visade att sådana bedömningar har gjorts samma dag eller senast dagen efter. I socialnämnden Sydväst saknades bedömningarna i några fall där anmälan hade kommit internt, från en annan handläggare.

Sena förhandsbedömningar inom samtliga nämnder

När skyddsbedömningen är gjord ska nämnden bedöma om en utredning av barnets situation ska inledas eller inte. Beslutet ska fattas inom 14 dagar om inte synnerliga skäl föreligger. Granskningen visar att det fanns försenade beslut inom samtliga nämnder och att det inte alltid fanns synnerliga skäl till förseningen. Vi såg däremot att samtliga uppgifter som enligt lag ska finnas i beslutet också fanns dokumenterade.

I samband med förhandsbedömningen ska tidigare anmälningar eller information i personakt beaktas. I socialnämnden Hisingen saknades information om sådana sökningar i ett par fall. I socialnämnden Centrum dokumenterades inte alla genomförda sökningar.

Barnperspektivet saknades ofta

Ett barn ska ges möjlighet att framföra sina åsikter i frågor som rör denne. Av granskningen framgick dock att barnen sällan fick komma till tals inom ramen för förhandsbedömningen. Vidare noterade vi att skälet till att barnet inte fick komma till tals inte alltid dokumenterades. Barnets inställning klargjordes heller inte alltid på annat sätt.

Få egenkontroller genomfördes under året

Utöver den löpande uppföljning som åligger 1:e socialsekreterare saknades i de flesta fallen egenkontroller som fångade upp om förhandsbedömningar skedde inom lagstadgade tidsgränser. Inom flera nämnder pågår ett arbete med att ta fram en egenkontrollplan för hanteringen av orosanmälningar.

Bedömning

Sammanfattningsvis bedömer stadsrevisionens att nämnderna till stora delar följer gällande regelverk på området men att det finns brister i både styrning och uppföljning som behöver åtgärdas. Tre rekommendationer lämnades till samtliga nämnder.

Hänvisning till

Revisionsredogörelser för granskade nämnder 2021.

Fastighetsunderhåll

Stadsrevisionen har granskat fastighetsunderhåll på Bostads AB Poseidon, Göteborgs stads bostadsaktiebolag, Familjebostäder i Göteborg AB, Förvaltnings AB Framtiden, Gårdstensbostäder AB, Higab AB, Göteborgs Stads Parkerings AB, Älvstranden Utveckling AB, Got Event AB samt idrotts- och föreningsnämnden.

Granskningarna syftade till att bedöma om styrelsen/nämnden säkerställt att bolaget/förvaltningen arbetar ändamålsenligt med sitt fastighetsunderhåll. Granskingen av Higab AB, Göteborgs Stads Parkerings AB och Älvstranden Utveckling AB genomfördes av revisionsbyrån EY.

Organisationen och dokumentationen kan stärkas

Granskningarna visade att det för det mesta fanns tydliga organisationer med ändamålsenliga process- och rutinbeskrivningar för arbetet med fastighetsunderhåll. Samtidigt fann vi förbättringsområden, såsom att en processbeskrivning saknades hos Älvstranden och att adekvata systemstöd saknades hos Parkeringsbolaget och Poseidon. Stickprovsgranskningarna av Got Event och idrotts- och föreningsnämnden visade att dokumentationen i systemstödet kan stärkas.

Ansvarsfördelningen kan bli tydligare

Higab lyfte själv fram att roll- och ansvarsfördelningen skulle kunna bli tydligare. Därför pågår en översyn av bolagets organisering av underhållsprocessen. För Got Event visade granskningen att rollfördelningen i systemstödet inte fullt ut stämde överens med vad som stod i bolagets befattningsbeskrivningar. På idrotts- och föreningsnämnden saknades befattningsbeskrivningar för förvaltare och underhållsingenjör.

Merparten av bolagen kan utveckla styrningen

Av stickprovsgranskningarna framgick att det överlag fanns en struktur och systematik i planeringen, prioriteringen och genomförandet av fastighetsunderhållet. Mot bakgrund av att det

huvudsakliga uppdraget i ägardirektiven för de fyra allmännyttiga bostadsbolagen utgörs av förvaltningen av bostadsbeståndet menar vi att styrningen kan utvecklas genom att respektive styrelse fattar beslut om sin strategi för fastighetsunderhåll. Kopplat till styrning behöver Älvstranden och Parkeringsbolaget upprätta mer långsiktiga underhållsplaner. För Älvstranden kan styrningen utvecklas genom att tydliggöra ambitionsnivån för fastighetsbeståndet och med tydligare prioriteringar för underhållsåtgärder.

Uppföljning och intern kontroll kan i vissa fall stärkas

Vad gäller kostnadsavvikelser i stora underhållsprojekt visade granskningen att Bostadsbolaget under år 2021 höll styrelsen för Framtiden bättre informerad än den egna styrelsen. Vi menar att uppföljningen till den egna styrelsen kan förbättras. Granskningen av Älvstranden visade att sjunkande fastighetsvärden identifierats som en risk i bolagets internkontrollplan. Tillhörande kontrollaktiviteter omfattade inte risk för sjunkande värde till följd av otillräckligt fastighetsunderhåll. Därför bör bolaget överväga att lägga till fastighetsunderhåll som kontrollaktivitet.

Bedömning

Sammanfattningsvis är det vår bedömning att de granskade styrelserna och nämnden säkerställt ett ändamålsenligt underhållsarbete som i de allra flesta delar är systematiskt. Samtidigt bedömer vi att de olika sätten att organisera, dokumentera, ansvarsfördela, styra, följa upp och kontrollera underhållsarbetet kan förbättras i vissa delar.

Hänvisning till

Gransknings- och revisionsredogörelser för granskade bolag och nämnder 2021.

Följsamhet av dataskyddsförordningen

Stadsrevisionen har granskat följsamhet gentemot dataskyddsförordningen och kommunstyrelsens beslut om organisation för dataskyddsbud i följande verksamheter: Försäkrings AB Göta Lejon, Göteborgs Hamn AB, inköp- och upphandlingsnämnden samt nämnden för Intraservice.

Syftet med granskningen var att bedöma om nämndernas och bolagens dataskyddsarbete är ändamålsenligt organiserat.

Dataskyddsbud och dataskyddskontakter är utsedda

Enligt dataskyddsförordningen ska personuppgiftsansvarig som är ett offentligt organ utse dataskyddsbud vars uppgift är att kontrollera att dataskyddsförordningen följs inom verksamheten genom att utföra kontroller och informationsinsatser. Göteborg Stads dataskyddsbud utgörs av dataskyddsenheten vid Intraservice som årligen upprättar kontrollplaner för respektive nämnd och bolag samt återrapporterar i delårsrapporter och årsrapporter till varje enhet.

Respektive nämnd och styrelse ska, i sin tur, utse en dataskyddskontakt som ska vara kontaktperson till dataskyddsbudet och ha i uppgift att kanalisera frågor från verksamheten till dataskyddsbudet.

Stadsrevisionen konstaterade att samtliga granskade verksamheter hade utsett dataskyddskontakter för att säkerställa ett kontinuerligt dataskyddsarbete samt vidta åtgärder för att omhänderta eventuella rekommendationer från dataskyddsbuden.

Personuppgiftsansvarigas skyldigheter finns i dokumenterade rutiner och utvecklingsarbete pågår

Enligt dataskyddsförordningen har den som är personuppgiftsansvarig en ansvarsskyldighet som anger hur personuppgifter ska behandlas. Exempelvis ska sådana uppgifter behandlas på ett lagligt, korrekt och öppet sätt i förhållande till den registrerade. Vidare anges i förordningen att information ska tillhandahållas till den registrerade samt att den

registrerade har rätt av personuppgiftsansvarige att utan dröjsmål få felaktiga personuppgifter rättade. Personuppgiftsansvarig ska också föra ett register över de personuppgiftsbehandlingar som utförs.

Stadsrevisionen konstaterade att Intraservice saknade vissa dokumenterade rutiner, men att ett utvecklingsarbete pågår. I övrigt konstaterade stadsrevisionen att rutiner fanns enligt kraven i dataskyddsförordningen för vad som åligger personuppgiftsansvarig, samt att övriga verksamheter tillämpar Draftit som är ett stadengemensamt register för personuppgiftsbehandlingar.

Personuppgiftsbiträdenas skyldigheter framgår i mallar för avtal

Av dataskyddsförordningen framgår också att avtal ska upprättas mellan personuppgiftsansvarig och personuppgiftsbiträde i syfte att säkerställa att behandlingar uppfyller kraven i dataskyddsförordningen och att den registrerades rättigheter skyddas. I förordningen framgår ett antal formkrav som ett sådant avtal ska innehålla. Vidare anger förordningen att lämpliga tekniska och organisatoriska åtgärder ska vidtas av biträdet, för att säkerställa säkerhetsnivån, samt att det ska finnas regler för att hantera anmälan av personuppgiftsincident och informera registrerad om incident.

Stadsrevisionen konstaterade att de granskade verksamheterna har mallar för upprättande av avtal innehållande de krav som finns i dataskyddsförordningen. Av upprättade avtal som stadsrevisionen tagit del av framgår också nämnda krav.

Bedömning

Stadsrevisionen bedömer att granskade nämnders och bolags dataskyddsarbete är ändamålsenligt organiserat.

Hänvisning till

Revisions- och granskningsredogörelser för granskade nämnder och bolag 2021.



Stadsrevisionen har även granskat

- Delegationsbeslut (nämnden för funktionsstöd, kulturnämnden, park- och naturnämnden)
- Avtalsuppföljning (inköps- och upphandlingsnämnden, Boplats Göteborg AB, Försäkrings AB Göta Lejon, Göteborg & Co AB, Göteborgs Stads Leasing AB)
- Försäljningsprocessen (Göteborgs Egnahems AB)
- System för intern styrning och kontroll (Framtiden Byggutveckling AB)
- Garanterad undervisningstid (utbildningsnämnden)
- Avvikelsehantering (äldre samt vård- och omsorgsnämnden)
- Debitering i kommungemensamma tjänster (konsument- och medborgarservice)
- Informationssäkerhet (Business Region Göteborg AB)
- Arbetsmiljöarbetet (kommunstyrelsen, Gryaab AB, Göteborgsregionens Fritidshamnar AB)
- Personsäkerhet (miljö- och klimatnämnden, park- och naturnämnden, Renova AB)
- Ägarstyrning mot kommunfullmäktiges mål (Göteborg & Co AB, Liseberg AB, Got Event AB, Göteborgs Stadsteater AB)
- Fullmäktiges program för attraktiv arbetsgivare (Göteborgs Hamn AB, Göteborgs Stads leasing AB)
- Offentlighet och sekretess – utlämnande av allmän handling (miljö- och klimatnämnden, nämnden för intraservice)
- Projektstyrning (byggnadsnämnden, Gryaab AB)
- Spårbaneunderhåll (trafiknämnden, Göteborgs Spårvägar AB)
- Förnyelse och underhåll av fjärrvärmenäten (Göteborg Energi AB)
- Styrning mot mål för god ekonomisk hushållning (kommunstyrelsen, Göteborgs Stadshus AB)
- Styrning mot fullmäktiges mål (Göteborg & Co AB, Got Event AB, Göteborgs Stadsteater AB, Liseberg AB)
- Fastighetsförvaltning (fastighetsnämnden)
- Följsamhet statsstödsreglerna (Göteborgs Stadshus AB)
- Förebyggande arbete mot oegentligheter (kretslopp och vattennämnden)
- Hantering av stadens konst (kulturnämnden)
- Genomförande av uppdraget som huvudman och beställare (kretslopp och vattennämnden)
- Inköp och upphandling (Förvaltnings AB Göteborgslokaler, Göteborgsregionens Fritidshamnar AB)
- Implementering av ny hyresmodell (lokalnämnden)
- Planbesked (byggnadsnämnden)
- Rekryteringsprocessen (Göteborgs Stadsteater AB)
- Tillgänglighetsarbetet (fastighetsnämnden)
- Verksamhetsfordon och inköp av drivmedel (idrotts- och föreningsnämnden, Störningsjouren i Göteborg AB)

Granskning av räkenskaper och bokslut

Intern kontroll i redovisningsrutiner

Stadsrevisionen granskar årligen den interna kontrollen i kommunstyrelsens och nämndernas redovisningsrutiner. De processer som har granskats 2021 är bland annat

- bokslutsprocessen
- intäktsprocessen
- löneprocessen
- inköpsprocessen
- investeringsprocessen

Förbättringsområden har noterats inom flera av de granskade processerna och dessa har rapporterats till respektive nämnd och kommunstyrelse.

Bedömning

Stadsrevisionens bedömning är att Göteborgs Stad i huvudsak har en ändamålsenlig intern kontroll i de delar som ingått i granskningen.



Foto: Lo Bigrasson

Göteborgs Stads årsredovisning 2021

Kommunstyrelsen ansvarar för att upprätta en årsredovisning för Göteborgs Stads nämnder och bolag. Syftet med årsredovisningen är att redogöra för verksamhetens utfall, finansiering och den ekonomiska ställningen vid räkenskapsårets slut. Årsredovisningen ska godkännas av kommunfullmäktige.

Revisorernas uppgift är att bedöma om

- resultatet i årsredovisningen är förenligt med de mål och riktlinjer som fullmäktige har beslutat
- räkenskaperna är rättvisande
- den interna kontrollen är tillräcklig.

Stadsrevisionen beskriver i detta avsnitt de iakttagelser som ligger till grund för revisorernas bedömning av årsredovisningen.

God ekonomisk hushållning

I enlighet med kommunallagen ska Kommunfullmäktige i sin budget, fastställa såväl *verksamhetsmål* som *finansiella mål* som är av betydelse för god ekonomisk hushållning. Målen ska styra kommunen mot ändamålsenlighet och effektivitet.

Göteborgs Stads metod för styrning innebär att styrsystemet ska gå att följa som en röd tråd mellan olika nivåer i staden. För att åstadkomma en ändamålsenlig styrning mot målen för god ekonomisk hushållning bör det finnas en överensstämmelse mellan mål på olika nivåer. Nämnder och styrelser måste därmed bryta ner och tillämpa målen i styrningen av verksamheten.

Kommunstyrelsen ska, i årsredovisningen, göra en samlad utvärdering av om målen och riktlinjerna för god ekonomisk hushållning uppnåtts och följts.

Verksamhetsmål

I Göteborgs Stads budget för 2021 finns tre övergripande mål och femton övergripande verksamhetsmål. För de övergripande verksamhetsmålen har fullmäktige beslutat om indikatorer och målvärden. För varje nämnd och styrelse har fullmäktige angett i budget vilka övergripande verk-

samhetsmål och indikatorer som är av betydelse för respektive verksamhet. Stadens regionala bolag har inte tilldelats några övergripande verksamhetsmål och indikatorer.

Av fullmäktiges budget framgår inte vilka av de beslutade målen som är verksamhetsmål av betydelse för god ekonomisk hushållning. Av årsredovisningen går det att utläsa att de övergripande målen och verksamhetsmålen också utgör verksamhetsmål för god ekonomisk hushållning.

Kommunstyrelsens bedömning av måluppfyllelse för de övergripande målen utgår i huvudsak ifrån graden av måluppfyllelse för de övergripande verksamhetsmålen.

Av kommunstyrelsens uppföljning av de övergripande verksamhetsmålen framgår det att merparten av indikatorerna och deras utfallsvärden, i likhet med föregående år, har hämtats från officiella undersökningar, statistik och databaser.

Kommunstyrelsens bedömer att de tre övergripande målen delvis uppnås. Vi noterar att det i flera fall saknas värden på de indikatorer som ska ligga till grund för bedömningen av de övergripande verksamhetsmålen. Vidare framgår att verksamhetsmålet som avser förskola och skola inte uppfylls och att värden på indikatorer saknas för hälften av indikatorerna. För verksamhetsmålet för äldreomsorgen saknas värden för samtliga indikatorer.

I samband med granskningen av årsredovisningen 2020 rekommenderade stadsrevisionen kommunstyrelsen att utveckla styrsystemet för en mer effektiv styrning mot verksamhetsmålen. Vi ser inte några större förändringar jämfört med föregående år i årsredovisningen.

I sammanhanget bör tilläggas att stadsrevisionen även inom ramen för årets verksamhetsrevision av kommunstyrelsen har granskat dess hantering av kommunfullmäktiges mål om god ekonomisk hushållning. Stadsrevisionens sammanfattande bedömning är att det finns ett behov av tydligare ledning, styrning och bättre uppföljning av hur stadens nämnder och styrelser omhändertar fullmäktiges mål om god ekonomisk hushållning.

Stadsrevisionen noterar att budgethandlingen för 2022 formulerats tydligare avseende hur övergripande mål och verksamhetsmål ska vara en utgångspunkt i nämndernas och styrelsernas planering och uppföljning.

Finansiella mål

Kommunstyrelsen har följt upp om resultatet är förenligt med god ekonomisk hushållning. Kommunstyrelsens uttolkning av god ekonomisk hushållning i staden sker utifrån de långsiktiga finansiella inriktningarna, med målvärden för 2021, förutom för en av inriktningarna. Inriktningarna återfinns i kommunfullmäktiges riktlinjer för god ekonomisk hushållning.

Förutom en inriktning för årlig lägstanivå på kommunkoncernens samlade soliditet avser inriktningarna kommunen och är satta som tioåriga genomsnittsnivåer på resultat, egenfinansieringsgrad av investeringar och balans i exploateringsverksamheten. Årliga finansiella målvärden har fastställts i kommunfullmäktiges budget för 2021, förutom för inriktningen för balans i exploateringsverksamheten. Utfallsvärden för 2021 överstiger de av fullmäktige beslutade målvärdena.

Kommunstyrelsen bedömer att god ekonomisk hushållning föreligger både ur ett verksamhetsmässigt och ett finansiellt perspektiv.

Utvärderingen av de finansiella målen sker endast på en övergripande nivå och omfattar inte nämndernas och bolagens uppföljning.

Balanskravet

I kommunallagen anges att kommuner ska upprätta en budget där intäkterna överstiger kostnaderna. Om resultatet ändå blir negativt måste det kompenseras med överskott inom tre år. Från och med år 2013 finns det i kommunallagen en möjlighet att under vissa förutsättningar reservera delar av ett positivt resultat i en resultatutjämningsreserv. Reserven kan sedan användas för att utjämna intäkter över en konjunkturcykel, under förutsättning att årets resultat efter balanskravsjusteringar är negativt.

Göteborgs Stad uppfyller balanskravet år 2021 och redovisar ett resultat exklusive realisationsvinster på 1 084 miljoner kronor. En avsättning

till resultatutjämningsreserv har gjorts med 728 miljoner kronor. Årets balanskravsresultat uppgår till 356 miljoner kronor.

Rättvisande räkenskaper

Den kommunala redovisningen styrs av lagen om kommunal bokföring och redovisning och av god redovisningssed. Kommunstyrelsen ansvarar för att upprätta Göteborgs Stads årsredovisning som omfattar kommunens och de kommunala bolagens räkenskaper. Ett syfte med att upprätta sammanställda räkenskaper är att ge en helhetsbild av kommunens ekonomiska ställning oberoende av i vilken form verksamheten bedrivs.

Nedan redovisar vi några av de iakttagelser vi har gjort i granskningen av årsredovisningen. För mer information om övriga iakttagelser och bedömningar avseende räkenskaperna hänvisas till vår revisionsredogörelse för Göteborgs Stad – Granskning av räkenskaper och bokslut 2021.

Rättvisande räkenskaper

Den kommunala redovisningen styrs av lagen om kommunal bokföring och redovisning och av god redovisningssed. Kommunstyrelsen ansvarar för att upprätta Göteborgs Stads årsredovisning som omfattar kommunens och de kommunala bolagens räkenskaper. Ett syfte med att upprätta sammanställda räkenskaper är att ge en helhetsbild av kommunens ekonomiska ställning oberoende av i vilken form verksamheten bedrivs.

Nedan redovisar vi några av de iakttagelser vi har gjort i granskningen av årsredovisningen. För mer information om övriga iakttagelser och bedömningar avseende räkenskaperna hänvisas till vår revisionsredogörelse för Göteborgs Stad – Granskning av räkenskaper och bokslut 2021.

Förvaltningsberättelsen

I lagen om kommunal bokföring och redovisnings (LKBR) elfte kapitel och Rådet för kommunal redovisnings (RKR) rekommendation R15 anges vad en förvaltningsberättelse ska innehålla. R15 anger även vilka upplysningar som ska lämnas i förvaltningsberättelsen.

Granskningen visade att förvaltningsberättelsen innehåller samtliga delar som ska ingå. Samtidigt

visade granskningen att det finns delar av förvaltningsberättelsen som delvis saknar de upplysningar som ska lämnas enligt RKR R15.

Kassaflödesanalys

Kommunen ska upprätta en kassaflödesanalys som redovisar kommunens in- och utbetalningar under räkenskapsåret.

Kassaflödesanalysen i årsredovisningen är upprättad enligt den indirekta metoden. För att tydliggöra kassaflödets poster och dess kopplingar till kommunens resultat- och balansräkning finns ett textavsnitt efter kassaflödesanalysen. I textavsnittet förklaras delvis hur belopp för olika poster i kassaflödesanalysen kan härledas från noter för kommunen. Textavsnittet behandlar dock inte den kommunala koncernen. Textavsnittet tar heller inte upp 2020 års kassaflödesposter för kommunen eller för den kommunala koncernen.

Vid inköp av en materiell anläggningstillgång är det tidpunkten för utbetalning som avgör vilket år inköpet ska redovisas i kassaflödesanalysen, inte tidpunkten för leverans. I Göteborgs Stads kassaflödesanalys redovisas inköp i den period som leveransen sker.

Redovisning av gatukostnadsersättning och liknande inkomster

Från och med räkenskapsåret 2020 ska RKR:s nya rekommendation för intäkter (R2) tillämpas. Den nya rekommendationen medger inte längre periodisering av gatukostnadsersättningar och liknande inkomster.

Göteborgs Stad har beslutat att anpassa redovisningen för 2021 till RKR R2 vilket sker genom en kommunövergripande justering i Göteborgs Stads räkenskaper och bokslut för 2020 och 2021. Justeringen omfattar gatukostnadsersättningar, exploateringsbidrag, gåvor och ej offentliga bidrag. Ingen justering görs i berörda nämnders redovisningar. De nämnder som berörs är park- och naturnämnden, fastighetsnämnden och trafiknämnden. En anpassning på nämndnivå förutsätter att erforderliga justeringar av kommunfullmäktiges budgetramar genomförs vilket planeras ske inför år 2022.

Göteborgs Stad har anpassat redovisningen till RKR R2 Intäkter. Stadsrevisionen kan dock konstatera att Göteborgs Stad har som princip att intäktsföra exploateringsbidrag vid projektens slutförande istället för att successivt intäktsredovisa intäkterna i linje med upparbetning i projekten. Granskningen visar därmed att det finns en risk för att intäkter redovisas senare än vad som är avsett enligt rådets rekommendation. Vidare visar granskningen att det pågår ett arbete med att se över principerna för intäktsredovisning hänförligt till exploateringsbidrag och gatukostnadsersättningar.

Bedömning

Stadsrevisionen ska årligen i en revisionsberättelse uttala sig om resultatet i årsredovisningen är förenligt med de mål och riktlinjer som kommunfullmäktige har beslutat och om räkenskaperna är rättvisande. Nedan redogör vi för vår bedömning.

Verksamhetsmål för god ekonomisk hushållning

Stadsrevisionen kan konstatera att merparten av indikatorerna för verksamhetsmålen och deras utfall, likt föregående år, hämtas från officiella undersökningar, statistik och databaser. Vi konstaterar även att flera indikatorer saknar utfallsvärden för 2021 att mäta måluppfyllnad mot. Vidare ser vi att övergripande verksamhetsmål för väsentliga verksamheter som förskola och skola inte uppfyllts, samt att det inte finns några värden på de indikatorer som ska utgöra grunden för en bedömning av äldreomsorgen.

I likhet med föregående år anser vi att det är svårt att följa en röd tråd i styrning mellan mål på olika nivåer. Orsakssambandet mellan stadens genomförda verksamhet och utfallet på flera indikatorer, i de fall värden finns, framstår som svagt eller svårt att belägga.

Sammantaget bedömer vi att det inte går att avgöra om resultatet av stadens verksamhet är förenligt med verksamhetsmålen för god ekonomisk hushållning.

Det är positivt att budgethandlingen för 2022 förtydligats avseende att de övergripande målen och verksamhetsmålen ska vara en utgångspunkt för nämnders och styrelser planering och uppföljning.

Vi vill i detta sammanhang betona att årsredovisningens förvaltningsberättelse ska innehålla en samlad utvärdering av om målen och riktlinjerna för god ekonomisk hushållning har uppnåtts och ska även omfatta nämndernas och styrelsernas grad av målpuppfyllelse.

Finansiella mål för god ekonomisk hushållning

Genom riktlinjer för god ekonomisk hushållning har fullmäktige beslutat om vilka långsiktiga finansiella inriktningar som ska styra ekonomin i Göteborgs Stad för att uppnå god ekonomisk hushållning i ett längre perspektiv. Stadsrevisionen bedömer att finansiella mål har definierats för året för ett par av dessa inriktningar. Därmed anser stadsrevisionen att rekommendationen avseende finansiella mål har omhändertagits.

Sammantaget bedömer stadsrevisionen att resultatet i allt väsentligt är förenligt med de målvärden för god ekonomisk hushållning ur ett finansiellt perspektiv som fullmäktige har beslutat om.

Stadsrevisionen noterar samtidigt att ytterligare utveckling behövs avseende de finansiella målen. Det är viktigt att målen som anges i budget överensstämmer med uppföljningen. För att det ska ske en ändamålsenlig styrning mot god ekonomisk hushållning behöver utvärderingen av de finansiella målen omfatta berörda nämnder och bolag.

Balanskrav

En balanskravsutredning har upprättats i årsredovisningen i enlighet med de krav som ställs i lagen om kommunal bokföring och redovisning. Balanskravsutredningen visar att Göteborgs Stad når upp till balanskravet år 2021 och att en avsättning till resultatutjämningsreserven har varit möjlig att göra.

Rättvisande räkenskaper

Stadsrevisionen bedömer att Göteborgs Stads årsredovisning inklusive de sammanställda räkenskaperna, i allt väsentligt, har upprättats i enlighet med god redovisningssed och att den ger en rättvisande bild av kommunens och den kommunala koncernens resultat och ställning.

Samtidigt vill vi påtala det finns delar i årsredovisningen och i notpaketet som vi bedömer behöver

vidareutvecklas för att fullt ut följa rekommendationerna från Rådet för kommunal redovisning men även lagen om kommunal bokföring och redovisning.

Vad gäller stadens anpassning till RKR R2 Intäkter bedömer stadsrevisionen att anpassningen som sker på övergripande nivå, överensstämmer med god redovisningssed. Vår bedömning är vidare att kommunstyrelsen har fastställt vilka intäkter som ska redovisas enligt RKR R2 som intäkter avseende pågående projekt.

Vidare är vår bedömning att det är en risk att det inte är förenligt med rådets rekommendation att intäktsföra exploateringsbidrag vid projektens slutförande istället för att successivt intäktsredovisa intäkterna i linje med upparbetning i projektet. Det är positivt att det pågår ett arbete med att se över principerna för intäktsredovisning hänförligt till exploateringsbidrag och gatukostnadsersättningar.

Två rekommendationer har lämnats till kommunstyrelsen.

Hänvisning till

Revisionsredogörelse för Göteborgs Stad – Granskning av räkenskaper och bokslut 2021.



Stadsrevisionen i Göteborgs Stad

Den kommunala revisionen är kommunfullmäktiges kontrollinstrument för att granska den verksamhet som bedrivs i nämnder och styrelser.

Stadsrevisionen har kommunfullmäktiges uppdrag att granska och främja verksamheten i Göteborgs Stads kommunstyrelse, nämnder och bolag. Enligt Göteborgs Stads revisionsreglemente väljer kommunfullmäktige 22 förtroendevalda revisorer. Bland de förtroendevalda revisorerna utser kommunfullmäktige även lekmanrevisorer, vilka har ett självständigt uppdrag att granska de kommunala bolag som helt eller till viss del ägs av Göteborgs Stad.

Revisorerna ska med oberoende, objektivitet och integritet granska och främja verksamheten i styrelser och nämnder. Revisorernas uppdrag regleras genom kommunallagen, aktiebolagslagen och Göteborgs Stads revisionsreglemente.

Uppdraget som förtroendevald revisor skiljer sig på flera sätt från andra politiska uppdrag. Revisorerna är självständiga i förhållande till varandra. De strävar samtidigt efter ett enigt ställningstagande i revisionsarbetet och arbetar gemensamt och samordnat utifrån god revisions-sed i kommunal verksamhet.

Förtroendevalda revisorer

Bengt Bivall, ordförande (V)
Sven R. Andersson, vice ordförande (M)
Vivi-Ann Nilsson (S)
Monika Bandi (D)
Erik Fristedt (L)
Lars-Gunnar Landin (MP)
Lars-Ola Dahlqvist (S)
Susanne Zetterberg Jensen (M)
Bernt Helin (D)
Gun Cederborg (V)
Stefan Dahlén (SD)
Birgitta Adler (S)
Lars Lorentzon (M)
Christina Rogestam (C)
Tom Heyman (D)
Johan Abrahamsson (Fi)
Torbjörn Rigemar (S)
Alf Landervik (L)
Anna Sibinska (MP)
Tore Svensson (D)
Bengt-Åke Gellerstedt (KD)
Hans-Göran Gustafsson (SD)

Revisorernas granskning

Granskningen av nämnder och styrelser ska göras med sådan omfattning att revisorerna årligen kan bedöma om:

- verksamheten har skötts på ett ändamålsenligt och ekonomiskt tillfredsställande sätt
- kommunstyrelsens och de enskilda nämndernas räkenskaper är rättvisande, samt om Göteborgs Stads årsredovisning, som omfattar kommunens (kommunstyrelsen och nämnderna) och koncernens (kommunen och bolagen) sammanställda redovisning, är rättvisande
- den interna kontrollen i kommunstyrelse, nämnder och bolag är tillräcklig
- resultaten i delårsrapporten och årsbokslutet är förenligt med de mål kommunfullmäktige har beslutat om i budgeten för perioden.

Revisionens uppdrag och arbetsformer regleras i kommunallagen, aktiebolagslagen och Göteborgs Stads revisionsreglemente. Delar av revisorernas uppdrag regleras dessutom i, och påverkas av, annan lagstiftning, som till exempel den kommunala redovisningslagen och lagen om insyn i vissa finansiella förbindelser.

Rapportering och kommunikation

Kommunfullmäktige ska besluta om årsredovisningen för Göteborgs Stad och ansvarspröva kommunstyrelsen och nämnderna. Som underlag för kommunfullmäktiges prövning lämnar stadsrevisionen en revisionsberättelse och en årsredogörelse. Den senare sammanfattar all den granskning som genomförts under året. Stadsrevisionen redovisar också sina iakttagelser avseende verksamhet, räken-

skaper och intern kontroll i en revisionsredogörelse för kommunstyrelsen samt en revisionsberättelse och en revisionsredogörelse för respektive nämnd. För varje bolag upprättas en granskningsrapport och en granskningsredogörelse som behandlar bolagets verksamhet och interna kontroll. Stadsrevisionen genomför också fördjupade granskningar som redovisas i revisionsrapporter.

Språkbruk och revisionstermer

När revisorerna har granskat lämnar vi ofta rekommendationer till de granskade nämnderna och bolagen. Ibland lämnar vi även revisionskritik. Rekommendationer lämnas i syfte att utveckla och förbättra verksamheten. Rekommendationen riktar inte alltid till nämnden eller styrelsen utan kan även framföras på förvaltnings- och bolagsnivå. Revisionskritik graderas genom begreppen erinran och anmärkning. Anmärkning är allvarligast. För nämnderna kan en anmärkning lämnas med eller utan tillstyrkan om ansvarsfrihet. Graden av kritik beror på frågans betydelse med avseende på mål (verksamhet), medel (ekonomi) och sammanhang (bland annat förtroende). Graden av kritik har också en tidsdimension: kritiken skärps om den

inte i tillräcklig tid eller omfattning har hanterats av styrelser och nämnder. Om revisorerna riktar anmärkning mot en styrelse, nämnd eller enskilda ledamöter ges denna/dessa alltid en möjlighet att yttra sig till kommunfullmäktige. Revisionskritik mot styrelse eller nämnd framgår av granskningsrapporten (för bolag) och revisionsberättelsen (för nämnder). Under kommande år följer revisorerna upp vilka åtgärder nämnden/förvaltningen eller styrelsen/bolaget har genomfört för att följa revisorernas rekommendationer och kritik.

Stadsrevisionen

Postadress: Box 2141, 403 13 Göteborg

Besöksadress: Stora Badhusgatan 6, Göteborg

Kontaktcenter: 031-365 00 00, kansli: 031-368 07 00

stadsrevisionen@stadsrevisionen.goteborg.se